

Європа: тренди розвитку вищої освіти

Марцін Палис

(Член Правління Європейської асоціації університетів EUA |
Варшавський університет)

*Польсько-українська школа стратегічного управління у вищій освіті для ректорів і проректорів,
7-11 липня 2024 р.*

Європейська асоціація університетів

European University Association (www.eua.eu)

- об'днання понад 800 університетів з 49 європейських країн
- створена у 2001 році шляхом злиття двох попередніх організацій
- пріоритети діяльності:
 - Ефективна адвокація
 - Розширення горизонтів
 - Європейська солідарність
 - Сприяння підвищенню ефективності
- позиції, дослідження, аналітика, звіти, форсайти,...

Джерела тенденцій

- Політичні та економічні очікування
- Результати технологічного розвитку
- Глобальні зміни (безпека, клімат, ресурси, демографія....)
- Суспільні та культурні зміни, зміни способу життя

Тенденції можуть бути короткострокові та довгострокові

Вибрані тенденції (європейська перспектива):

1. *transnational cooperation* / транснаціональна співпраця
2. Штучний інтелект (AI) та зміни в освіті
3. Європейський дослідницький простір та діяльність уцій сфері
4. Відкритість науки та дослідницьких даних (відкрита наука/відкритий доступ - Open Science/Open Access)
5. Оцінювання наукових досягнень, академічна кар'єра
6. «Університети майбутнього» / Universities of the Future

Транснаціональна співпраця

Альянси європейських університетів є однією з найбільш вагомих ініціатив Європейського Союзу в галузі освіти і науки

але: вища освіта є національною, а не європейською компетенцією. Тому альянси європейських університетів стикаються з проблемами:

- різні правила організації та реалізації освітнього процесу, різний правовий статус університетів
- принципи доступу до навчання в університетах та правила вступу
- національні правила акредитації освітніх програм
- дипломи, захищені професії
- фінансування...

Тривають дискусії про те, як і за допомогою яких інструментів реагувати на ці виклики?

AI і зміни в освіті

Зміна очікуваних навичок

критичне мислення

розуміння даних та інформації

(етичні аспекти знань та їх використання)

Зміни у способах перевірки результатів навчання

мікрокваліфікації

Зміна форм передачі знань і навичок

Мобільність і сумісність освітніх систем (Тиранське комюніке)

Європейський дослідницький простір European Research Area (ERA)

18 «дій» (сфер діяльності) для Спільного європейського дослідницького простору

Пріоритети:

- Поглиблення справді функціонуючого внутрішнього ринку знань
- Спільне вирішення викликів, пов'язаних з подвійним «зеленлю» і цифровою трансформацією, і розширення участі суспільства в ERA
- Розширення доступу до передового досвіду в галузі досліджень та інновацій по всьому ЄС
- Збільшення скоординованих інвестицій та реформ у сфері досліджень та інновацій

Відкритий доступ, відкриті дані, відкрита наука

Краще використання результатів досліджень та наукових знань

витрати на доступ за традиційною моделлю публікації

перевірка якості результатів

пом'якшення наслідків різниці в добробуті між університетами різних країн

Доступність результатів для неакадемічних стейкхолдерів

бізнес, НУО, соціальні партнери, експерти, ЗМІ, політики, ...

використання наукових знань у неакадемічній освіті (школи; заклади професійної освіти – приватні та державні; ...)

Залучення громадян до збору даних, корисних для досліджень

питання «безпеки знань» / „knowledge security”

Евалюація (оцінювання) науки, траєкторії академічної кар'єри

відхід від домінування бібліометричних показників

недоліки показників, можливості для маніпуляцій

роль комплексного оцінювання

акцент на ролі науки в економічному та соціальному розвитку, інноваціях

визнання необхідності диверсифікації траєкторій розвитку академічної кар'єри

збалансована важливість усіх місій університету

попит на інші ролі, окрім професора/керівника науковго колективу

скільки конкуренції, скільки співпраці?

адаптація завдань до етапів кар'єри

чи може кар'єра включати як академічні, так і неакадемічні етапи?

виклики мобільності

Університети у майбутньому?

- участь у соціальному та економічному житті
- внесок у пошуки вирішення проблем та реагування на сучасні виклики (сталий розвиток, ESG, ...)
- поширення знань, не лише у традиційний спосіб та у традиційній формі
- чесні, етичні, інтелектуально незалежні, неупереджені, заслуговують на довіру

Тренди у типології ЗВО

розмивання меж між професійними та академічними ЗВО
фундаментальні та прикладні дослідження
навчання впродовж життя

важливість дипломів про освіту
ринок праці, демографія, міграція,
навички майбутнього

розвиток приватного університетського сектору
альянси європейських університетів - університетські мережі –
«звичайні» університети

Тренди в організації та управлінні ЗВО

поглиблення викликів управління ЗВО

роль адміністрації та сервісу (*professional services* / професійні послуги)

вимоги до лідерів на різних рівнях

очікування – екологічна політика (зелена), сталість, ESG, ...

Проект EUA [NewLead](#)

стратегічне управління

зміна значення ієрархії в академічному середовищі

рівність - різноманітність – недискримінація

Деякі зміни у підході до ЗВО (Тирана)

- Заміна дрібних норм публікацією добрих практик
- Поєднання автономії з підзвітністю
- Моніторинг академічних цінностей

Вибрані публікації на тему університетів

Universities without walls – A vision for 2030 ([pdf na eua.eu](#))
European University Association, Brussels 2021

[Trendy, modele i perspektywy](#) rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce:
2021-2025 z projekcją do roku 2030 (redakcja naukowa: Jerzy Woźnicki)
Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2022 (Тенденції, моделі та
перспективи розвитку вищої освіти в Польщі: 2021-2025 з
прогнозом до 2030 року (науковий редактор: Єжи Возницький),
Видавництво Сілезької політехніки, Глівіце 2022

[2024 Tirana Communiqué](#)

Дякую за увагу